

Spomenik partizanom,
padlim v borbi proti
fašizmu

Narodi, ki so sodelovali v borbi proti fašizmu, postavljajo spomenike junakom, ki so dali življenje za svobodo domovine. V Sovjetski zvezi postavljajo doprsne kipe narodnim herojem v rojstnih hišah. S tem svobodno sovjetsko ljudstvo izraža hvaležnost herojem za njihovo žrtev in njihovo junaštvo. Tako delajo vsi svobodni in demokratični narodi.

Na Koroškem je mnogo spomenikov, ki so jih postavljali fašisti in njihovi predhodniki zatiralcem Slovencev, ni pa še spomenika v čast resničnim borcem za svobodo, ki so padli v borbi proti najhujšemu sovražniku človeštva — proti fašizmu. Vendar pa se jih ljudstvo na Slovenskem Koroškem s hvaležnostjo spominja. Spominja se partizanov, ki so končali svoje junaško življenje v koroških gmajnah, spominja se skromnih in velikih junakov — Slovencev in avstrijskih antifašistov, ki so padli zato, ker so ljubili svojo zemljo, svoje ljudstvo, ker so ljubili svobodo in sovražili fašistično nasilje. Slovensko prebivalstvo in avstrijski antifašisti se zavedajo, da so bili padli partizani del Jugoslovanske armade, del Titovih partizanskih odredov in da so se borili za svobodo slovenskega naroda in obenem za resnično svobodno in neodvisno Avstrijo. Partizanska borba je imela za cilj uničenje fašizma, odstranjenje nacionalnega zatiranja in vzpostavitev resnične svobode in demokracije. Cilji partizanske borbe so brez vsake šovinistične primesi in so osnova pravega antifašističnega sodelovanja. Partizanska borba je združila narodno osvobodilno borbo koroških Slovencev in borbo avstrijskih naprednih ljudi proti fašizmu, imperializmu in reakciji. Popolno zmago je dosegla partizanska borba v Titovi Jugoslaviji, kjer si ljudstvo vseh narodov ustvarja s skupnim delom pogoje za lepši jutrišnji dan. Jugoslavija je zgled, kako je treba rešiti narodnostno vprašanje, Jugoslavija je zgled, kako je treba ustvariti resnično ljudsko oblast. Vsega tega se zaveda ljudstvo na Slovenskem Koroškem in zaradi tega postavlja partizanom spomenik.

Narodi Jugoslavije so svobodni, toda ljudstvo Slovenske Koroške še ni. Ljudstvo Slovenske Koroške se bori za svojo svobodo, hodi po stopinjah padlih partizanskih borcev, kajti to je edina prava pot do končne svobode. Partizanski grobovi nam dopovedujejo, da je mogoče edino z neuklonljivo borbo in s sodelovanjem z vsemi ljudmi, ki sovrtažijo fašistično nasilje, ne glede na narodnost, doseči svobodo. To izročilo partizanske borbe, ta opomin partizanskih grobov bo nam koroškim Slovencecem stalno pred očmi. To bo vsebina naše narodnoosvobodilne borbe.

Razmere na Slovenskem Koroškem so zelo čudne. Solze slovenskih mater se še niso posušile in trava še ni prerasla partizanskih grobov. Zločinci pa, ki so povzročili narodno zatiranje koroških Slovencev, ki so povzročili ogromno gorja in trpljenja, ki so krivi smrti partizanov-junakov, še niso kaznovani, še več, vse možnosti imajo, da nadaljujejo svoje fašistično delo. Vse obsojanje zasluži blatenje spomina padlih partizanov, proglašanje partizanske borbe za aktivnost neorganiziranih band. Kdor koli to dela, hodi po stopinjah Göbbelsove propagande in dokazuje, da ima iste namene, kot jih je imel Göbbels in nemški nacisti.

Početje terorističnih tolp na avstrijsko-jugoslovanski meji razkrinkano

PROCES PROTI 12 BANDITOM PRED VOJAŠKIM SODIŠČEM V LJUBLJANI

Pred vojaškim sodiščem v Ljubljani se je 21. julija pričela razprava proti 12 banditom, ki so pod vodstvom bivšega agenta gestapa Ferdinanda Serneca storili v Jugoslaviji več hudih zločinov. Po kapitulaciji Nemčije so ti pripadniki okupatorjevih organizacij in kvizlingi pobegnili v Avstrijo, kjer so našli zatočišče v begunskih taboriščih v Strassu, Wagni in Lipnici. V teh taboriščih so se po navodilih tako imenovanega »Nacionalnega komiteja kraljevine Jugoslavije« v Salzburgu in »narodnega odbora« v Rimu, ki ga vodijo narodni izdajalci in vojni zločinci dr. M. Krek, Žebot in drugi, ter s pomočjo tujih vojnouhujskaških klik organizirali pod vodstvom Serneca Ferdinanda v teroristično skupino, ki naj bi izzivala spopade na avstrijsko-jugoslovanski meji ter povzročila intervencijo tujih imperialističnih sil proti FLRJ. Avstrijski obmejni organi in pripadniki okupacijskih sil so to tolpo podpirali.

Vojaški tožilec je v obtožnici navedel številne zločine, ki so jih storili obtoženci. Dne 22. junija letos je Sernečeva tolpa ilegalno prekorčila jugoslovansko mejo ter na Pohorju pri Mariboru po mučenju umorila aktivista OF Franca Marčiča.

Ze leta 1946 je Sernečeva tolpa zagrešila več zločinov. Konec maja so ti banditi ubili dva jugoslovanska obmejna stražarja in dva vojaka JA, ranili pa tri vojake. Nato so izropali več zadrug in kmetov.

Da bi izzvala spopade na avstrijsko-jugoslovanski meji, se je oborožena tolpa zadrževala v obmejni coni ter neprenehoma napadala jugoslovanske obmejne straže in karavle. Pri teh vpadih na jugoslovansko ozemlje je bilo ubitih več jugoslovanskih oficirjev in vojakov.

Člani tolpe so delovali tudi kot vohuni za račun tujih imperialistov. Zbirali so informacije političnega in vojaškega značaja, ki so jih dostavljali tako imenovanemu »podpolkovniku kraljeve vojske« Glušiču v taborišču Pongau pri Salzburgu in članom angleške FSS iz Lipnice.

Konec januarja 1947 se je tolpa sestala z dvema angleškima podoficirjema iz okupacijskega generalnega štaba v Avstriji, katerima je na njuno prošnjo sporočila podatke o številni moči obmejne vojaške sile na jugoslovanski strani. Na drugem sestanku, ki je imel namen pojačati vohunsko službo, je bil navzoč tudi neki major FSS angleške okupacijske vojske iz Lipnice, ki je bandi, ko je dobil obveščevalne podatke, obljubil vso zaščito pri njenem delovanju in bivanju v Avstriji.

Veličasten spomenik partizanom na skupnem grobu v Št. Rupertu pri Velikovcu naj bo za vse večne čase priča naše hvaležnosti vsem padlim antifašističnim borcem Slovenske Koroške in opomin vsem živim antifašistom, da je njihovo borbo proti ostankom fašizma in imperializma treba nadaljevati z vsemi silami, da je potrebno pojačati borbo za svobodo, da je treba v tej borbi združiti vse antifašiste in resnične demokrate.

Banditi so na svojih roparskih pohodih v Jugoslavijo širili tudi letake in brošure proti FLRJ, ki so propagirale intervencijo tujih sil.

IZPOVEDI OBTOŽENCEV

Prvi je bil zaslišan Franc Čeh, ki je bil med okupacijo v službi nemške policije. S svojo edinico se je po osvoboditvi umaknil na Koroško, kjer je živel nekaj časa na svobodi. Pozneje ga je angleška vojaška policija spravila v taborišče Strass in Wagna. Čeh je izpovedal, da so se vojni zločinci tu lahko svobodno gibali. Če je kdo zbežal, ga ni nihče preganjal. Na ta način so imeli prebivalci taborišča polno možnost za organiziranje terorističnih tolp z namenom, da bi vršili napade na jugoslovansko ozemlje. Ves propagandni material za to je prišel iz Salzburga od tako imenovanega »nacionalnega komiteja kraljevine Jugoslavije« in od generalnega štaba slovenske organizacije v Salzburgu, ki mu je bil na čelu podpolkovnik Glušič. Glušič se je prosto gibal v angleški uniformi po zapadnih conah Avstrije ter je šel celo v Italijo. Kurirji njegovega generalnega štaba in »nacionalnega komiteja« so dobili vso opremo od okupacijskih vojaških oblasti in tudi legitimacije za prosto gibanje v vseh zapadnih conah Avstrije in celo po zaporni coni vzdolž meje.

Čeh je izpovedal, da so bili nekateri pripadniki te tolpe v britanski vohunski službi. Pripadniki te tolpe so imeli legitimacije z angleško štampiljko, ki jih je izstavil seržant Fish. Župan v Lučanah v Avstriji je tolpo preskrboval z orožjem. Čeh je naposled priznal, da je njegova tolpa, potem ko je 22. junija tega leta ilegalno prekorčila jugoslovansko mejo, umorila člana ljudske odbora okraja Maribor, Franca Marčiča. Banditi so vdrti na zborovanje v vas Lehen, kjer je imel Marčič konferenco, nasilno odvedli Marčiča ter ga po zlostavljanju ustrelili.

Obtoženi Ferdinand Kopnik je na zaslišanju izjavil, da so bili nameni te tolpe znani avstrijskim orožnikom v Lučanah, ki so z njo vzdrževali tesne stike. Obtoženelec je izjavil, da so šli nekoč avstrijski orožniki s tolpo na jugoslovansko mejo in streljali na jugoslovanske straže. Tolpa je imela zveze tudi z avstrijskimi carinskimi organi. Na družinskem prazniku pri nekem kmetu je bila navzoča vsa tolpa v družbi več avstrijskih orožnikov in dveh britanskih podoficirjev.

Obtoženi Jakob Helbing, kurir komandanta te tolpe Ferdinanda Serneca, je pri zaslišanju povedal, kako je tolpa z avstrijskimi orožniki skupno patrolirala ob jugoslovanski meji. Avstrijski orožniki in zastopniki avstrijske oblasti iz vasi Lučane so prihajali na razne zabave, ki jih je tolpa priredila po vpadih in ropih na jugoslovanskem ozemlju. Na koncu zaslišanja je Helbing izpovedal, da so banditi ubili neko ženo Slovenko, ker je gojila simpatije za novo Jugoslavijo. Avstrijski orožniki so jim tedaj rekli, da so ravnali popolnoma pravilno.

Obtoženi Anton Bratuš je po osvo-

bitvi Jugoslavije pobegnil v Avstrijo in se priključil tolpi pomladi leta 1946. Nosil je pisma podpolkovnika Glušiča iz Salzburga v Jugoslavijo. Obtoženelec je izjavil, da je tolpa v Avstriji uživala vso zaščito in da je niso preganjali ne Angleži in ne Avstrijci. V Jugoslaviji naropano blago je tolpa pri kmetih zamenjavala za živila in orožje. Bratuš je priznal, da je šel 22. maja 1946 prvokrat v Jugoslavijo. Tedaj je imel funkcijo zveznega oficirja. Priznal je, da je sodeloval pri mnogih napadih in ropih in tudi pri napadu na tri jugoslovanske obmejne stražarje, pri katerem je bil en stražar ubit, drugi pa ranjen. Obtoženi je nadalje izjavil, da so bili v vseh taboriščih zaupniki Glušiča. V taborišču Strass je bil Glušičev zastopnik sam policijski šef taborišča Lasbacher. Policija je poznala vse Glušičeve kurirje, ki so neovirano prihajali v taborišče. Imeli so legitimacije v štirih jezikih, ki jih je Glušič prejel od Amerikancev. Taborišča so bila središča za vezbanje tolpe in za njihovo odpošiljanje v Jugoslavijo. Končno je Bratuš priznal, da so imeli banditi tudi nalogo zbirati podatke o Jugoslovanski armadi. Te podatke so dostavljali Glušiču in Angležem. Zvezo s tem je vzpostavil ustaški kapetan Volmayer. Ta, ki je bil tolmač, je dejal, da sta Angleža vprašala, če hočemo zanje delati in da bi nas v tem primeru podpirali. Zato pa bi morali dajati informacije o obmejni službi, o položaju v Jugoslaviji itd.

Bratuš je o sestankih z Angleži izjavil:

»Pri tretjem sestanku, ki smo ga imeli z Angleži, je bil navzoč tudi angleški major. Ta se je opravičil, da se prejšnjih sestankov ni mogel udeležiti, ker je moral iti prej na angleško komando v Graz po instrukcije. Pri tej priložnosti nam je dal dva predloga. S prvim je ponovil to, kar sta nam prej predlagala angleška podoficirja, da se vrnemo v taborišče in preživimo tam zimo. Po drugem predlogu bi se morali čez dan skrivati, ponoči pa prehajati v Jugoslavijo, da bi zbirali podatke in vršili teroristične akcije.«

Obtoženi Bratuš je stem v zvezi izjavil, da sta bili ti dve rešitvi potrebni, ker je slovensko prebivalstvo na Koroškem pričelo odkrito protestirati proti Angležem zaradi pomoči, ki so jo nudili tej tolpi.

Na vprašanje branilca je Bratuš izjavil, da se je lahko v Avstriji prosto gibal, čeprav je nosil uniformo in kraljevsko kokardo ter je bil popolnoma oborožen.

Obtoženi Franc Arnoš je med drugim izpovedal:

»Nekoč je prišel k nam domobranski poročnik Belobrk, ki je rekel, da bo čez nekaj dni pripeljal 40 ustašev iz Judenburga, oboroženih s strojnimi, ki jih je treba spraviti čez mejo v Hrvaško.« Orožje so dobili deloma od Avstrijcev, deloma od Angležev. Od Angležev so dobili tudi ves potreben material, v Celovcu pa sta bili zanje pripravljene dve radijski postaji.

Obtoženi Slavko Pistotnik je po begu iz Jugoslavije dobil od »nacional-

nega komiteja« legitimacijo, s katero je bil poslan na diverzantski tečaj v Glasenbach.

»Kaj je bilo v Glasenbachu?« je vprašal predsednik sodišča.

»V Glasenbachu so bila predavanja o gverilskem vojevanju proti Jugoslaviji. Četniki so tečajnike vežbali z avtomatičnim orožjem. Razen tega so bila predavanja o kurirski službi in politične ure. Komandant taborišča je bil ameriški major. Kurs v Glasenbachu je trajal tri tedne, nato pa so bili tečajniki poslani v druge tečaje. Pistotnik je izjavil, da so na političnih tečajih govorili o možnosti proste vrnitve v Jugoslavijo. To naj bi se zgodilo z organiziranjem državljanske vojne, ki bi olajšala anglo-ameriški napad na FLRJ. Pistotnik je izpovedal, da je v taborišču Lipnici podpisal izjavo o sodelovanju s kapetanom angleške tajne službe FSS in prejel nalogo, da zbira informacije o kretanju in opremljenosti Jugoslovanske armade, predvsem o KNOJ-u in o organizaciji OZNA. Ko je Pistotnik podpisal izjavo, mu je angleški kapetan obljubil, da mu bo našel boljšo službo in da mu bo preskrbel angleško državljanstvo.

Pistotnik je lansko poletje v okolici Maribora organiziral prvo tolpo. Na nekem sestanku so avstrijski orožniki tolpe priporočili, naj ublijejo štiri avstrijske antifašiste, ker da avstrijski orožniki tega ne morejo storiti zaradi protesta Komunistične partije.

Zadnja dva obtožena sta tudi priznala, da sta sodelovala s tolpo ter večkrat oborožena in ilegalno prečkala jugoslovansko mejo. Po končanem zaslišanju obtožencev so prišle na vrsto priče.

Prva priča je bila žena umorjenega Franca Marčiča, ki ga je umorila Sernečeva tolpa. Obtožena Franca Čeha pozna še iz okupacije, ko je bil nacistični žandar in je sodeloval pri aretacijah in pri streljanju talcev.

Priča Ivan Markole je izpovedal, da je Čeh ubil ujetega ameriškega pilota, ki je moral zasilno pristati. Tudi ostale priče so težko obremenjevale obtožene bandite zaradi njihovih vpadov na jugoslovansko ozemlje.

Vojaški tožilec je v sklepnem govoru ugotovil, da je središče delovanja proti novi Jugoslaviji v taboriščih Pongau, Strass, Wagna i. dr. V teh taboriščih se zločinski begunci vzgajajo za teroriste. Taborišča so na avstrijskem ozemlju pod anglo-ameriško vojaško upravo. Ta dopušča Jugoslaviji sovražno delovanje in teroristične tolpe, ki jih poleg še izkorišča v špijonažne namene. S takšnim ravnanjem daje poguma in moralno zaščito nacistom in vojnim zločincem, ki podpirajo teroristične tolpe s svojimi organi, orožniki, cariniki in avstrijskimi župani. Stalna in tesna povezanost med avstrijskimi upravnimi organi in banditi je bila na procesu razkrinkana in potrjena. Vojaški tožilec se je vprašal, kdo je odgovoren za takšen nemogoč položaj v Avstriji, in poudaril, da je odgovornost na anglo-ameriških okupacijskih oblasteh, ki imajo vsa taborišča v svoji upravi in pod katerih nadzorstvom je vse javno življenje zapadnih in južnih pokrajin Avstrije. Namesto da bi se trudile, da bi vzpostavile zdravo in demokratično stanje v Avstriji in dobre sosedske odnose med Avstrijo in sosednimi državami, podpirajo anglo-ameriške okupacijske oblasti reakcionarne elemente in dopuščajo, da fašistični zločinci preganjajo antifašiste v deželi. Vojno-fašistične kilke poskušajo po svojih špijontih in teroristih ustvariti napetost v odnošjih s sosedno Jugoslavijo, kakor je to dokazal ta proces.

Iz izpovedb obtožencev je jasno razvidno, da je angleška informacijska služba spremenila prebivalce taborišč v špijone proti Jugoslaviji. Številna publika v sodni dvorani je z glasnim odobravanjem pozdravila govor vojaškega tožilca. Po besedah zagovornikov in obtožencev je sodišče po večdnevni razpravi razglasilo sodbo, po kateri so bili vsi obtoženci spoznani za krive. Organizator tolpe Franc Čeh je bil obsojen na smrt z obešenjem, člani tolpe Kopnik Ferdinand, Helbing Jakob, Bratuš Anton, Arnoš Franc, Levičnik Jože in Berg Alojz na smrt z ustrelitvijo. Ostalih pet obtožencev je bilo obsojenih na zaporne kazni s prisilnim delom od 10 do 20 let.

(TANJUG)

Ob obsodbi Rainerja in sokrivcev

Vojaško sodišče v Ljubljani je pred nekaj dnevi obsodilo Rainerja in njegove sokrivce zaradi težkih zločinov, ki so jih zagrešili oni in nemški nacizem nad slovenskim narodom in prebivalstvom Trsta. Razumljivo je, da niso samo Rainer in ostali zločinci, ki jih je sodišče obsodilo, krivi in odgovorni za vso ponemčevalno politiko, za nasilje, zločine, mučenja in preseljevanja, ki jih je moral v času nacističnega vladanja prestajati slovenski narod. Rainer sam in ostali zločinci so to potrdili v svojih izpovedih pred sodiščem.

Rainer je izpovedal, da so bili koroški Slovenci izseljeni po načrtu, ki ga je pripravil Maier-Kaibitsch. Maier-Kaibitschu so pomagale pripravljati načrt za izselitev velenemške organizacije stare Avstrije »Heimatbund« in »Heimatsdienst«; podatke o narodno zavednih koroških Slovencih je zbirala tudi avstrijska policija in jih je gestapo v polni meri izkoristil.

Zločine v ostali Sloveniji, so več let vnaprej pripravljale hitlerjanske organizacije v Jugoslaviji, ki so bile najboljše informator nemških špijonskih centrov v Grazu in v Celovcu. Delo hitlerjanskega »Kulturbunda« in ostalih hitlerjanskih organizacij v stari Jugosla-

viji je omogočala protiljudska oblast in iz tujine plačani režimi.

Prav tako so dobili hitlerjevski vojni zločinci pomoč pri izvrševanju svojih zločinov. Pomagali so jim slovenski izdajalci, organizirani v belogardistične vojaške edinice. Rainerjev proces je razkril težko odgovornost, ki jo ima izdajalski del slovenske duhovščine, posebno pa škof Rožman. Rainer je na procesu dejal, da je napravil na njega škof Rožman vtis srednjeveškega škofa, ki se bolj zanima za borbo proti partizanom kot za versko življenje. Izdajalsko delo izdajalskega dela slovenske duhovščine je podpiral tudi Vatikan, o katerem je Rainer izjavil, da ni vodil Nemcem neprijazne politike.

Popolnoma je Rainer osmešil antifašistično vlogo, ki si jo je poizkušal nadeti g. Piesch in njegova vlada. Piescha vključuje temu, da je bil nekoč vodilen socialdemokrat na Koroškem, gestapo ni nikdar preganjal. Misel o takozvani koroški vladi se je rodila v glavi Rainerja samega, ko je uvidel, da bo moral odstopiti in da je izročitev oblasti v roke Piescha in njegovih edina možnost, da se nadaljuje borba za velenemške interese na Koroškem pod geslom nedeljive Koroške.

Iz Rainerjevega procesa je jasno razvidno, da niso nacistični zločini na Slovenskem Koroškem in v ostalih delih Slovenije slučajni, ampak načrtno pripravljena akcija, ki so o njej sanjale in jo seveda tudi temeljito dolga leta pripravljale vse velenemške organizacije na Koroškem. Za nas ni Rainerjev proces niti senzacija niti zanimivost, temveč obsodba nekaterih krivcev nacističnih zločinov, izvršenih nad nami. Ta obsodba nas predvsem spominja, da mnogo krivcev nacističnih zločinov še ni obsodjenih. Celo sam Maier-Kaibitsch, v katerega je imel Rainer popolno zaupanje in ki je skupaj z gestapom odločal o preselitvah koroških Slovencev, je še nekažnovan. Steinbacher in prof. Wutté, ideologa zatiranja koroških Slovencev, sta celo svobodna in imata vso možnost, da nadaljujeta svoje »znanstveno delo«. V »bundu domovini zvestih južnih Korošcev« mrgoli krivcev preganjanja koroških Slovencev z nacistično preteklostjo. V oblastvenem in policijskem aparatu je še vedno mnogo ljudi, ki so se izkazali z zvesto službo Hitlerju in nacizmu. Ta dejstva kažejo, da velenemški krogi zdaj v službi mednarodnega imperializma znova začenejo staro pot preganjanja koroških Slovencev.

Vojaško sodišče v Ljubljani je v imenu svobodnega slovenskega ljudstva obsodilo Rainerja in nekatere zločince in izdajalce, ki so hodili po tej poti. V resnično ljudski državi se konča pot vseh krivcev narodnega zatiranja vedno pred sodiščem. V resnično ljudski državi je nemogoče pripravljati nove načrte za nacionalno nasilje.

Nihče nas ne bo mogel nikoli več razdvojiti in spreti

POZDRAV GEORGIJA DIMITROVA NARODOM JUGOSLAVIJE

Dimitrov, ki je te dni obiskal Jugoslavijo, da sklene prijateljsko pogodbo, je že takoj na meji nagovoril prebivalstvo obmejne postaje Caribroda, ki je navdušeno pozdravljalo velikega voditelja bolgarskega naroda. Dejal je:

»Dragi bratje iz Caribroda!

V imenu bolgarskega naroda in njegove vlade ter v svojem imenu se najpristraneje zahvaljujem za ta iskreni sprejem in za goreče pozdrave. Vi predstavljate živi del, ki spaja dva bratska slovanska naroda dveh sosednih slovanskih držav, vi ste živi most med Sofijo in Beogradom. Vaša plemenita dolžnost je, da čuvate ta živi most pred vsemi škodljivimi izzivalci in sovražniki slovanstva, da krepite ta živi most iz dneva v dan, do trenutka, ko nas po volji narodov FLRJ in LR Bolgarije meja ne bo več razdvajala, ampak nas bo zedinila v bratstvu in enotnosti. Ni sile pod nebom, ki bi lahko razrušila naše

PREPOVED LISTOV, KI SO PRINESLI TANJUGOVO POROČILO O PROCESU PROTI SERNEČEVI TOLPI

Britanske zasedbene oblasti so za tri dni prepovedale izhajanje glasila Komunistične partije Avstrije za Štajersko »Wahrheit« v Grazu. Prepoved so utemeljile, češ da je list zagrešil prestopok proti točki c določil za demokratični tisk v Avstriji. Kakor javljajo, gre tu za objavo poročila o procesu proti fašistični Sernečevi tolpi v Ljubljani zlasti za objavo izpovedb, da so člani tolpe bili deležni podpore z britanske strani. Pokrajinsko vodstvo KP Štajerske je zaradi te prepovedi protestiralo pri Zavezniškem svetu, pri šefu britanske civilne uprave za Štajersko polkovniku Grahamu in pri mednarodni novinarski organizaciji.

Iz istega vzroka so francoske oblasti prepovedale za tri dni izhajanje glasila KP za Tirolsko »Tiroler Neue Zeitung« in glasilo KP za Vorarlberg v Bregenzu »Tageszeitung«.

Omenjeni listi so bili prepovedani zato, ker so dobesedno objavili poročilo jugoslovanske poročevalske agencije Tanjug iz Ljubljane. Britanske in francoske oblasti so tem grobo kršile načela svobode tiska.

večno bolgarsko-jugoslovansko in jugoslovansko-bolgarsko bratstvo.«

V Beogradu pa je naslovil predsednik bolgarske vlade Dimitrov na vse jugoslovanske narode naslednje besede:

»Dragi bratje Srbi, Hrvati, Slovenci, Makedonci in Črnogorci!

Ko stopam na tla jugoslovanske prestolnice, svobodne in bratske, bi rad v prvi vrsti izrazil iskreno veselje in veliko občudovanje bolgarskega naroda do vaše junaške borbe pod vodstvom slavnega maršala Tita, hkrati pa tudi do vaših velikih prizadevanj za izgraditev resnično demokratične FLRJ.

Zame je izredno prijetna dolžnost, da v imenu bolgarskega naroda in njegove vlade ter v svojem imenu pozdravim narode Jugoslavije z najboljšimi željami za nadaljnje uspehe pri vaši gospodarski, politični in kulturni izgraditvi.

Za vedno je minila tista preteklost, ko so sovražniki delili in zoperstavliali naše narode drugega drugemu v interesu svojih zavojevalnih namenov. Meja med našima dvema državama nas danes ne loči, ampak združuje. Bratje z vseh strani meje so si drug drugemu nudili roko večnega prijateljstva. In nihče nas ne bo mogel nikoli več razdvojiti in spreti.

Naši narodi poznajo svojo skupno zgodovinsko usodo ter bodo ramo ob ramo korakali skupno po poti zavarovanja svoje svobode in blagostanja. Že danes sodelujejo pri zagotovitvi miru v tem delu sveta ter pri vzpostavljanju trajnega miru, demokratičnega miru med vsemi velikimi in malimi narodi sveta. Naša skupna naloga je, da zastavimo vse sile, da bi spremenili balkanski polotok iz sode smodnika, ki ga je nekdanji predstavljaj, v zdravo oporo in činitelja miru ter demokracije. Prispeli smo v Beograd, da se sestanemo z voditeljem nove Jugoslavije maršalom Titom ter drugimi voditelji FLRJ, globoko prepričani, da bo to srečanje zelo mnogo pripomoglo h končni utrditvi večnega bratstva med našimi slovanskimi narodi.

Živelo večno bolgarsko-jugoslovansko in jugoslovansko-bolgarsko bratstvo!

Živeli hrabri jugoslovanski narodi!

Živela velika slovanska solidarnost!

Živel naš tovariš in iskreni prijatelj v splošni borbi za svobodo, mir in res-

nično demokracijo, veliki maršal Tito! Dovolite mi, da končam svoj kratek pozdrav z vašim modrim in rešilnim geslom, ki je tudi naše geslo: Smrt fašizmu — svobodo narodu!»

POLITIČNE VESTI

Albanska ljudska skupščina je soglasno in z aklamacijo sprejela zakon o splošnem državnem gospodarskem načrtu za leto 1947.

List »Rizospastis« iz Aten javlja, da je Pirej doživel sedaj strašnejši dan kot med nemško okupacijo. Prišlo je do množičnih aretacij in hišnih preiskav. Polne štiri ure so policijski tovorni avtomobili vozili ljudi v zapore. Po nepopolnih podatkih je bilo v Pireju okoli 1000 aretacij. Ob istem času so bile aretacije tudi v Atenah, Patrasu in na Cikladah ter v severni Grčiji. 800 ljudi iz Soluna je bilo pregnanih na otoke. Na Kreti se teror nadaljuje. Oblasti ne delajo nobenih ovir desničarskim tolpom, ki na področju Kaneje požigajo in ropajo. Te tolpe so pričele uvajati krvavo nasilje. Samo iz ene vasi je bilo odpeljanih 22 talcev.

Odpor proti holandski kolonialni volni raste. Protest holandskega ljudstva proti vojaškim operacijam Beelove vlade v Indoneziji je vedno ostrejši. Na poziv različnih holandskih demokratičnih organizacij so se na ulicah Amsterdama zbrale desetstisočglave množice, ki so odločno zahtevale, da se takoj ustavijo vojaške operacije proti indonezijskemu ljudstvu. List »Vrij Nederland« piše: »Gotovo so prav redki tisti med našim narodom, ki se veselijo tega, da naši tanki in letala ubijajo Indonezijce.«

Na Madžarskem se je pričela volivna kampanja. Ministrski predsednik Dinnyes je v razgovoru s sodelavcem lista »Hirlap« poudaril važnost volivnega bloka koalicijskih strank pri volivni agitaciji. Izjavil je, da mora koalicija ostati tudi po volitvah, ne glede na volivne rezultate. Koalicijska vlada zagotavlja miren razvoj Madžarske, izvedbo triletnega plana in prijateljsko sodelovanje s sosednimi državami.

Jugoslavija in Madžarska sta sklenili pogodbo o izmenjavi blaga.

INDUSTRIJA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE V PETLETKI

Iz govora ministra za industrijo LRS Franca Leskoška

Stara Jugoslavija in fašistična okupacija sta nam zapustili težko dediščino. Fašisti so nam najboljše stroje in inštalacije odpeljali. Ne samo nekatere stroje in inštalacije, celo celotne tovarne so izpraznili in jih odpeljali v razne okupirane države in Nemčijo. V stari Jugoslaviji, kjer proizvajalna sredstva niso bila v rokah ljudstva, se industrija ni gradila načrtno, niti sistematično. Če so gradili tkalnice, niso gradili predilnic, če so gradili kemično tovarno, niso upoštevali surovinske baze. Niso upoštevali lokacije tovarn, ampak so postavljali tovarne tam, kjer je bila cenejša delovna sila itd. Pri gradnji industrije niso upoštevali tega, da bi gradili tovarne, ki delajo ljudstvu potrebne artikle. Naloga industrije je bila samo ta, ustvariti njenim lastnikom dividendov in visoke dobičke, ne glede na to, ali njihove izdelke potrebuje ali ne. Ko pa tovarne niso več dajale dovolj dobička, so zniževali plače in reducirali delavce. Kapitalisti, ki so bili povečini inozemci, niso gradili modernih tovarn, niti niso opremili teh tovarn z modernimi stroji in inštalacijami, temveč z izrabljenimi stroji, ki zaradi konkurence in višjega standarda delavcev v njihovih državah niso dajali dovolj dobička. V svojih državah pa so postavljali nove moderne stroje in gradili moderne tovarne, svoje stare izrabljene stroje in inštalacije pa so uvažali v tako imenovane kolonialne države z nizkim življenjskim standardom delavcev, v države, ki so bile radi izdajalske in korumpirane politike vladnih krogov odvisne od inozemskih imperialistov in kapitalistov, med katere je spadala tudi stara Jugoslavija. S pomočjo korumpiranih ministrstev in uradnikov na visokih državnih položajih so si zagotovili zavarovanje produktov svojih tovarn z visokimi carinskimi zidovi ter razne druge ugodnosti. Postavljali so stare stroje in stare inštalacije, zgradili so nad temi stroji slabe, nemoderne in nehiženske stavbe in delovne prostore zato, da ni bilo treba investirati večjih kapitalov.

Ze v inozemstvu amortizirani stroji, visoki jugoslovanski zaščitni carinski zidovi, razne ugodnosti v davku in zemljiščih, poceni delovna sila, diktatura v državi, to je bil raj za imperialistične in domače kapitalistične eksploatacije. To jim je dalo možnost graditi industrije, anarhično in nesistematično brez vsake kontrole, ne za potrebe ljudskih množic, temveč za doseg čim večjih dobičkov. Gradili so konjunktorno industrijo.

Pri sestavljanju petletnega plana, ki leži pred nami, je imela vlada vsa ta dejstva pred očmi. Naloga vlade je bila postaviti petletni plan tako, da se vsi kapitalistični in fašistični nedostaki odpravijo, da se spravi naša industrija v sklad s potrebami in zahtevami našega ljudstva v okvir obdržavnega plana. Zato je potrebno:

1. Reorganizirati in racionalizirati obstoječo industrijo in rudnike ter jih dalje razvijati, uvesti v industrijsko proizvodnjo moderne znanstvene metode in nasloniti njeno izgraditev na moderno tehnično bazo.

2. Zgraditi nove moderne tovarne, posebno v kovinski, kemični, živilski, lesni industriji in izvesti za to potrebno novo elektrifikacijo.

Za izvedbo našega prvega petletnega plana smo še odvisni od pomoči iz inozemstva, kjer moramo kupovati drage stroje in inštalacije. Zato moramo izvažati razne surovine in gotove predmete, s katerimi si omogočamo uvoz novih strojev in inštalacij, ki jih v prvi petletki še ne moremo izdelovati doma. Naš petletni plan v okviru obdržavnega petletnega plana je postavljen tako, da bo naša modernizirana obstoječa in novo zgrajena moderna industrija po izvršeni prvi petletki predstavljala velik del jugoslovanske industrije, ki bo že po večini sposobna samostojno, brez tuje pomoči izvršiti v drugi petletki popolno industrializacijo in elektrifikacijo naše domovine.

Kaj je bistvo našega petletnega plana? Bistvo našega petletnega plana je to, da

je izdelan v perspektivi, v njem so vključene vse panoge našega gospodarstva, da daje možnost velikega razvoja naše industrije in je takorekoč velika priprava za borbo v drugi petletki. Pri tem pa prinaša vsakodnevna borba in žrtve za izvajanje petletnega plana tudi vsakodnevno izboljšanje in povišanje življenjskega standarda delovnega ljudstva.

Ljudska republika Slovenija bo v letih 1947—1951 investirala iz lastnih sredstev v celoti 12 milijard 684 milijonov dinarjev, od tega v proizvajalne panoge 8 milijard 764 milijonov dinarjev, od tega 3 milijarde 744 milijonov dinarjev samo za industrijo, elektrifikacijo in rudarstvo, 450 milijonov pa za stanovanja v

uspeh naše industrije bo, kadar bomo zgradili in stavili v obrat tovarno za optične instrumente, katerih izdelovanje zahteva samo visoko kvalificirane delavce in visoko kvalificiran strokovni kader.

Z izgraditvijo novih kemičnih tovarn se naša kemična industrija popolnoma rekonstruirala in postavi popolnoma na novo bazo. Uporabljala se bo domača surovina: premog in smola, s čimer se bo produkcija mnogo dvignila in lastna cena znižala. Dedvomno bo to velik in pomemben razvoj naše kemične industrije.

Z zgraditvijo tovarn za konzerviranje mesa in sočivja nam bo omogočena predelava vse živine, ki jo je stara Jugoslavija iz naših krajev izvažala. Omogočeno bo spraviti na naš trg tudi pre-

Vojaško sodišče IV. armade v Ljubljani zaslišuje obtoženega Rainerja

industrijskih krajih. S to vsoto bomo modernizirali in specializirali tovarne in koncentrirali manjše naprave, zgradili v kovinski industriji tovarno za vodne turbine »Litostroja«, novo tovarno za kolesa, novo tovarno za pisalne stroje in novo tovarno za optične instrumente. V kemični industriji novo tovarno za formalin, novo tovarno za peroksid, novo tovarno za plastične mase, novo tovarno za organske barve za našo tekstilno industrijo, novo tovarno za tesnila (»Donit«). V živilski industriji bomo zgradili novo tovarno za konzerviranje mesa, novo tovarno za konzerviranje sočivja in novo tovarno bonbonov in keksov. V usnjarski industriji bomo zgradili nove tovarne za usnje in novo tovarno za čevlje. V gradbeni industriji bomo zgradili nove opekarne, nove apnenice in razširili grla že obstoječih. V lesni industriji bomo zgradili tovarno za stavbno mizarstvo, novo tovarno pohišstva in tovarno umetnih vezanih plošč. V tekstilni industriji bomo razširili grla in zgradili novo tovarno polsti za našo papirno in usnjarsko industrijo in novo tovarno volnenih izdelkov. Za elektrifikacijo bomo zgradili več novih manjših hidrocentral, 18 razdelilnih in 304 transformatorske postaje, napeljali preko 2000 km daljnovodov in kablovodov ter električnega omrežja.

Izgradnja »Litostroja« nam bo omogočila, da bomo sami izdelovali za potrebe vse države in za izvoz v bratske države vodne turbine vseh vrst in velikosti za elektrifikacijo, prav tako pa namakalne in izsuševalne naprave in gradbene stroje. Z izdelovanjem krogličnih ležajev bomo krili več kot polovico svojih potreb.

Tovarna koles nam bo omogočila lastno produkcijo 50.000 koles na leto, kar popolnoma zadošča za naše potrebe. Prav tako tovarna za pisalne stroje s produkcijo 10.000 na leto. Za vse to bi morali, če bi hoteli kupiti v inozemstvu, plačevati devize. S tem bomo omogočili delovnemu ljudstvu hiter promet na delovni prostor in obratno, s pisalnimi stroji rekonstrukcijo naših uradov. Velik

hrambene artikle visoke kvalitete za masovno potrošnjo in konzervirano sočivje za domačo uporabo in za izvoz.

Usnjarske in čevljarke tovarne so danes v najslabšem stanju, zato moramo graditi nove, moderne in higijenske tovarne. Tovarna za usnje sredi Ljubljane mora iz mesta. Z dograditvijo novih tovarn, z modernimi inštalacijami in novimi metodami dela, ki jih v teh starih tovarnah ne moremo uvesti, ker bi modernizacija in nova tehnika stala več kakor nove tovarne, bomo dosegli veliko znižanje produkcijskih stroškov, potrebovali pa skoraj polovico manj delavcev in izdelovali boljšo kvaliteto.

Z izgradnjo nove tovarne za pohišstvo in nove tovarne za stavbeno mizarstvo bomo šele lahko zadostili zahtevam, ki se danes postavljajo pred nas za izvoz in domačo uporabo in zahtevam, ki jih danes kapitalna izgradnja v stavbnem pohištvu postavlja pred lesno industrijo.

V tekstilni industriji se predvideva nova tovarna polsti, ki je zelo važna utenzilija za papirno in usnjarsko industrijo in brez katere ne morejo delati. Polst sicer že izdelujemo, vendar v premajhni količini. Uvažala se je in smo jo morali plačevati z visokimi devizami. Zgraditi moramo nekaj novih tkalnic in barvarn, ki so v takem stanju, da ni mogoče več delati.

V tekstilni industriji bomo morali spraviti tudi v sorazmerje predilnice in tkalnice, kajti danes imamo premalo predilnic. Velika naloga v tekstilni industriji je tudi razširiti grla. Ker inozemski kapitalisti niso imeli dovolj starih strojev, da bi tovarne kompletirali, novih strojev pa niso kupovali, so tako nastala ozka grla, posebno v tgalnicah in pripravi. Kjer so taka grla, predilnica lahko dela samo v dveh izmenah, tgalnice, čistilnice in priprave pa delajo v treh izmenah in ne pripravijo dovolj surovin za predelavo. Ko se bodo izgradile nove tovarne, racionalizirale in spravile v pravičen sistem obstoječe tovarne, se bo struktura naše industrije popolnoma spremenila. Vse te naloge in možnosti nam daje petletni plan.

Velika vsota — to je 522 milijonov dinarjev, se investira v lokalno industrijo ter se s tem poveča njena ekonomičnost in dvigne vrednost proizvodnje za več kakor dvakrat.

Za izvajanje investicije in za produkcijo so potrebni novi kadri. Zato predvideva plan v petih letih 45.000 novih kvalificiranih delavcev, 8000 srednjih strokovnih kadrov in 2100 višjih strokovnih kadrov, ki jih bo treba usposobiti v naših vajeniških šolah, srednji tehnični šoli in na univerzi. Zato je predvidena investicija 602 milijona din. Gradila se bo nova srednja tehnična šola in vajeniške šole.

Zelo važna naloga v petletnem planu je znižati polne lastne cene industrijske produkcije do leta 1951 povprečno za 25 % in dvigniti produktivnost dela v industriji za 62 % v primeri z začetkom leta 1947.

Iz tega kratkega pregleda in razčlenitve našega petletnega plana se jasno vidi, da predvideva plan velike investicije ravno za industrijo, rudarstvo in za elektrifikacijo.

Petletni plan se ne bo uresničil sam od sebe, treba ga bo izvajati v vsakodnevni in vsakourni bitki. Izvajanje vsakodnevnega načrta pomeni vsakodnevno zmago v našem gospodarskem boju.

Slovensko ljudstvo zahteva izročitev vseh nacističnih vojnih zločincev

Ljudstvo kraja Jarenina v okraju Maribor—okolica je s svojega množičnega sestanka dne 1. julija poslalo vojaškemu sodišču IV. armije naslednjo resolucijo:

»Pripadniki Osvobodilne fronte Jarenina vam pošiljajo tople pozdrave ob izreku pravične kazni nad nacističnimi krvoloki.

Ob tej priložnosti se s pietetjo spominjamo padlih žrtv nacističnega terorja, ki so žrtvovali svoje življenje za svobodo slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov.

Slovensko ljudstvo odločno zahteva od zavezniške vojaške oblasti v Avstriji, da čimprej izroči krvnike slovenskega ljudstva Ueberreitherja, Maier-Kaibitscha in druge nacistične vojne zločince, ki so odgovorni za zverinsko mučenje in smrt tisočih mučnikov, ki niso hoteli zatajiti svojega rodu in materinskega jezika.«

Drobne novice

Petletni načrt LR Bosne in Hercegovine predvideva 10 in pol krat večje investicije kakor v 1939 letu. Poleg izgradnje obširne mreže hidrocentral in kaloričnih central, obnavljanja starih in odpiranja novih rudnikov, razvoja metalurgije in aluminijske industrije itd., bodo zgradili tudi nove železniške proge. Tako bodo zgradili normalno železnico Šamac-Ploče, ki bo vezala Bosno in Hercegovino z Jadranskim morjem, dalje železnico Banja Luka-Tuzla, unsko železnico in druge. Za izgradnjo stanovanj, za zdravstveno in socialno zaščito in za ljudsko prosveto bodo izdali 8 milijard in 845 milijonov dinarjev.

Pivovarna v Laškem, ki je bila tik pred osvoboditvijo bombardirana in do 60 odstotkov uničena, je že lani dosegla polno zmogljivost, letos pa je predvojno proizvodnjo preseгла za 100 odstotkov.

V Novem mestu so dovršili gradnjo tovarne »Novoteks«, ki je ena izmed najmodernejših tekstilnih tovarn v državi in prva te vrste po osvoboditvi.

Slovenski književniki so poslali maršalu Titu brzojavko, kjer obljublajo, da bodo z vsemi silami pomagali pri ostvaritvi petletnega načrta.

4.180 stanovanj bodo v petletki zgradili v Mariboru.

V Slavoniji in Baraniji so pričeli zno-va gojiti sviloprejkjo in je število gojiteljev od lanskih 358 naraslo letos na 508, pridelak zapredkov pa je dosegel dva in polkratno količino.

Načrt setve bombaža v Hercegovini je prekoračen za 2,4 odstotka.

Zagrebska tovarna hidravličnih strojev bo začela obratovati že decembra. Tovarno gradi hrvaška mladina in bo sodelovalo nad 3000 mladincev. Delo je dobro organizirano in računajo, da bo končane že letos.

Po naši zemlji

Razpis nagradnega tekmovanja

Uredništvo »Slovenskega vestnika« razpisuje v želji, da bi se sodelovanje med našim listom in bralci še bolj poglobilo in razširilo,

nagradno tekmovanje za najboljši dopis,

ki ga bo uredništvo prejelo od 1. do 31. avgusta 1947.

Dopis naj bo čim bolj zanimiv za vse naše bralce in naj obravnava kakršnokoli dogodek iz današnjega življenja na Slovenskem Koroško. Zaželeni so poleg sedanjih dogodkov še posebno spomini iz narodnoosvobodilne borbe.

Za najboljše dopise razpisujemo naslednje nagrade:

1. nagrada: 100 šilingov;
2. nagrada: 60 šilingov;
3. nagrada: 30 šilingov;
- 4., 5., 6. nagrada: po 10 šilingov;
7. do 10. nagrada: ena ali več lepih knjig.

Upoštevali bomo samo dopise, ki jih bomo prejeli najpozneje do 31. avgusta. Vse dopise je treba s točnim naslovom pošiljati na uredništvo »Slovenskega vestnika«, Wien IV., Waaggasse 6/II. Uredništvo.

Javna zbirka za partizanski spomenik v velikovškem okraju

Varnostni ravnatelj polkovnik Stösser je na prošnjo pripravljalnega odbora dovolil v času od 1. do 31. avgusta 1947 v velikovškem okraju ponovno javno zbirko za spomenik v čast padlim partizanom.

Kljub trikratni prošnji in ponovnim intervencijam pa varnostni ravnatelj do danes še ni dovolil, da bi pobirali prostovoljne prispevke za spomenik po vsej Koroški.

V št. Rupertu pri Velikovcu počivajo v skupnem grobu partizani iz vseh dolin naše Koroške. Kakor so se v skupni borbi borili in so našli zadnje počivališče v skupnem grobu, tako se hočemo oddolžiti njihovemu častnemu spominu tudi s skupnim spomenikom, ki ga hočemo postaviti vsem koroškim partizanom na največjem skupnem partizanskem grobu v naši zemlji. Ne razumemo, kakšni so vzroki, ki ovirajo in preprečujejo izdajo dovoljenja, da bi lahko

pobirali prispevke za spomenik po vsej Koroški.

V pripravljalnem odboru za spomenik so zastopani antifašisti brez razlike narodnosti in političnega gledanja: vsi bi radi postavili dostojen spomenik junakom, ki so se uprli najhujšemu nasilju in s svojo žrtvijo skrajšali trpljenje svojega ljudstva. Za resnično svobodo ljudstva so ti borci darovali svoja življenja v borbi na strani svobodoljubnih narodov. V vseh državah so jim že davno postavili veličastne spomenike, pri nas pa morajo »še posebno odločiti«, ali se naj dovoli zbirka za prostovoljne prispevke.

To ravnanje je vsekakor značilno in osvetljuje resničen odnos koroških oblastei do antifašističnih borcev, ki so se jim ob prekopu v Velikovcu poklonili v globokem spoštovanju tudi veliki zavzniki!

»MI SMO JIH SPOZNALI, MI VEMO, KDO SO!«

Z narodno pesmijo je otvoril domači pevski zbor v Škofljah dne 26. VII. občinski plenum OF. Nad 50 odbornikov in delegatov se je zbralo, da pregleda dosedanje delo starega odbora in izvoli nov občinski odbor. Predsednik odbora, tov. Janšej, je pozdravil vse navzoče in se jim zahvalil za polnoštevilno udeležbo. Tov. Kaki, član POOF-a za Slovensko Koroško, je podal politični referat in med drugim poudaril, da je borba proti ostankom fašizma in posebno proti novemu fašizmu, ki se pojavlja pod krinko »Bund der heimattreuen Südkärntner«, nujno potrebna. »Mi smo jih spoznali, mi vemo, kdo so, zato jim tudi napovemo neizprosno borbo!« Voditelji in iniciatorji nove organizacije, po večini registrirani nacisti in brez izjeme zagriženi sovražniki Slovencev, gledajo na staro tradicijo »Heimatsdienst« in »Heimatsbunda«, katerih člani so bili. Mi koroški Slovenci, prekaljeni v narodnoosvobodilni borbi, pa se ne bomo pustili nikdar več preslepiti in zapeljati od starih šovinističnih plasti, ki so spremeni ime, a stremijo za istimi nemškimi cilji. Nadaljevali bomo svojo pravično borbo, dokler ne bo popolnoma uničen stari in novi fašizem in bomo dosegli cilj, za katerega so žrtvovali naši partizani svoja mlada življenja.

Političnemu referatu je sledila kratka diskusija; nato je poročal sekretar občinskega odbora tov. Umek o delu v minulem letu. Iz poročila je bilo razvidno, kako razgibano je ljudstvo okrog Vrbskega jezera in s kakšnim uspehom je delovala OF v zadnjem poslovnem letu v naši občini.

Ko so odborniki in delegati izvolili novi občinski odbor, so pevci zapeli nekaj narodnih in partizanskih pesmi. S himno »Hej Slovanci!« so vsi navzoči manifestirali trdno voljo slovenskega ljudstva na Koroškem, ki se hoče tako dolgo boriti, dokler ne bo dosežen svetli cilj

stare, a z novim duhom prepojene pravde našega človeka za svobodo svojega naroda. To svobodo pa bodo koroški Slovenci dosegli šele takrat, ko bodo združeni s svojimi brati v novi Titovi Jugoslaviji, naši domovini.

POD LIPO SREDI VASI...

Nedelja, 27. VII., je bila za Mokrije in okolico poseben dan — praznik. Okrajni odbor OF Velikovec je priredil ta dan v naši vasi tombolo, kakor je še nismo videli. Pričetek prireditve je bil napovedan za pol treh, a že ob dveh popoldne je bil prostor pod lipo sredi vasi kot panj čebel. Od vseh krajev so prišli ljudje, mladina in stari: iz Škofljana, Zelezne Kaple, Sinče vasi, Globasnice, St. Vida itd. Gorski kmetje se niso ustrašili dolge poti in tudi delavci iz oddaljenih tovarn so korajžno prikorakali z rdečimi nageljčki v gumbicah. Tudi mnogo letoviščarjev od Klopinskega jezera se je udeležilo slavnostnega dneva. Ob pol tretji uri je tov. dr. L. Sienčnik v imenu okrajnega odbora OF pozdravil vse navzoče, katerih se je zbralo že okrog 1500, in naznanil pričetek zabave.

Začela se je borba s številkami; čakalo je 200 dobitkov praktične vrednosti za gospodinjstvo, orodje za kmetijstvo, mizarski izdelki in mnogo dobrih stvari. Vsi, ki se jim je nasmehnila sreča, so z zadovoljstvom sprejemali svoje darove.

Po končani borbi s številkami se je pričela prosta zabava. Zaigrala je reberška godba in staro in mlado se je zavrtelo v veselem plesu. Čeprav je pričelo med zabavo deževati, se naši ljudje niso pustili motiti. Takoj, ko je malo prenehalo, so spet nadaljevali s prireditvijo. Pozno v noč se je razlegala godba in pesem po okolici in nikomur se ni mudilo domov.

Čisti dobiček prireditve je bil namenjen za postavitev spomenika padlim partizanom v Velikovcu.

VEČ ODLOČNOSTI IN BORBENOSTI

Star prijatelj »Dobrača« in navdušen ljubitelj brnške pesmi nam je poslal naslednji dopis:

Ko prideš po letih zopet na Brnco, se ti zdi, da je ostalo še vse, kot je bilo nekdanj. Mirno leži prijazna vas, in ko utone sonce za Dobračem in se vlega mrak na Ziljsko dolino, zaslišiš mehko slovensko pesem, ki jo prepevajo brnška dekleta.

A vendar se motiš, če misliš da je še vse kot nekdanj. Leta strašnega trpljenja slovenskega naroda tudi Brnci niso prizanesla. Tudi Brnca je grenko občutila čas nečloveškega fašizma, tudi tukaj imajo svoje izseljence in druge žrtve. Tudi Hanzej Kropivnik, neumrljivi pevec in pevovodja, se ni vrnil v svojo domačo vas. Njega ni več, ki je tako junaško in ponosno znal peti domačo pesem, ki je tako pestro znal peti narodu in domovini. V srcih vseh tistih, ki so ga poznali, posebno pa v srcih svojih tovarišev — pevcev si je zgradil lepši spomenik kot bi ga bilo mogoče postaviti iz bronca ali kamna. Ti pevci nadaljujejo slavno tradicijo Hanzijeve pesmi v znanem društvu »Dobrača«.

Zivahno je razvito prosvetno življenje v tem kotičku slovenske zemlje, v katerem se poje: »Tam, kjer teče bistra Zila.« Vsi pogoji — razveseljiva kulturna raven in požrtvovalni prosvetaji — so dani za nadaljnji razvoj na prosvetnem področju. Če bi Brnca razumela svojemu kulturnemu kakor vsesplošnemu narodnemu življenju dati še ono potrebno noto odločnosti in borbivosti, ki je danes tako nujno potrebna, bi lahko zopet zavzela med vsemi našimi vasi ono mesto, ki jo je zavzemala zmeraj, ko je slovela širom slovenske zemlje zaradi svojega društva »Dobrača«.

Kočuški:

Utrinki iz vzhodnega Roža

Ko sem jo mahnil čez šmarješka polja proti Kočuhi, se mi je odpiral razgled tja preko Drave na navpične skale Podgrada in Medgorja ter tja na naše sončne Radiše. Tam nad belim plazom je planinska vasica Zavrh s težko preizkušeno Rupovo hišo, Falejevimi posestvom in Završnikovim domom, ki so igrali odlično vlogo v našem narodnoosvobodilnem boju. Gospodar Rupove hiše je preživel tri leta v Dachau-u, Završnikova pa nam je dala tri hrabre borce-partizane.

Na Kočuhi sem se oglasil pri našem še mladostno podjetnem očancu Kovaču, ki ga poznajo premnogi naši partizani iz časov, ko jim je bila njegova hiša ob vsaki uri gostoljubno odprta. Velike zasluge si je pridobil Kovačev oče z organizacijo prevoza naše narodne vojske preko Drave. Danes samo še po malem kmetuje in čebelarji ter zopet oživlja nekdanj živahno in veliko kovačnico. Kakor vsak šmarječan je tudi Kovač strasten čebelar, kakor je bil nekoč strasten lovec, in toži, da čebele na letošnji gozdni paši za Vrhom ne bodo nabrale nič in da jih bo en del celo poginil. Njegovo edino upanje je še ajdova paša. S svojim mešanim gospodarstvom vzdržuje Kovač kot kovaški mojster še živahne stike s podjanskimi gospodarji.

Dalje gre moja pot na Dobravo mimo trdne in zavedne Foserjeve hiše, ki se je od nekdanje kolarne s par komadi goveje živine povzpela z izredno gospodarjevo razumnostjo in pridnostjo otrok do ugledne kmetije s priznanim dobro in daleč na okoli slovito prašičerejo. Mimo Bežijeve kmetije tik ob cesti, ki je bila nekdanj važno partizansko oporišče in ki se je danes v splošni skrbi za gospodarški obstoj posvetila predvsem naprednemu kmetovanju, sem prispel do najzadnejše hiše šmarješke občine h Korenjakovim pdm. Huteljnovim. Sila napredna in preudarna kmečka hiša je to. Z marljivostjo in razumnostjo starega

Obvestilo vsem odborom AFŽ in ZM za Slovensko Koroško

Glavni odbor AFŽ Slovenije je poslal Pokrajinskemu odboru AFŽ za Slovensko Koroško povabilo, da naj pošlje v Slovenijo v počitniške kolonije na letovanje 50 slovenskih in avstrijskih otrok v starosti od 7—14 let. Letovanje je predvideno v času od 15. 8. do 10. 9. 1947 za otroke slovenskih in avstrijskih antifašistov iz Slovenske Koroške, ki so potrebni okrepitve. Vsestransko skrb za te otroke na letovanju bo prevzela organizacija AFŽ Slovenije.

Pokrajinski odbor AFŽ za Slovensko Koroško je prejel povabilo sester v domovini na znanje z veliko hvaležnostjo in v prepričanju, da bodo vse koroške matere antifašistke prav tako navdušeno pozdravile možnost, da se vsaj nekaterim otrokom omogoči zares prijetno, zdravo in okrepilno letovanje v otroških kolonijah na Gorenjskem. Da se omogoči čimprejšnja ureditev formalnosti, ki so potrebne za odhod otrok na letovanje in da se izvede pravična izbira nad vsemi prijavitelji, naj odbori AFŽ skupno z odbori Zveze mladine predložijo okrajnim odborom OF najkasneje do 8. 8. seznam otrok, ki jih predlagajo za letovanje v Sloveniji. Prijave naj vsebujejo vse najvažnejše podatke: ime otroka, starost, rojstni kraj, ime, poklic in imovinske razmere staršev, zdravstveno stanje otroka itd. Nadaljnje informacije dajejo odbori OF.

Iščemo informacije za padlega partizana Franca Kavčič — Tomo iz Zelezničkov pri Šk. Loki. Padel je konec junija 1943 blizu Suhe pri St. Jakobu v Rožu. Nemci so mrtev odpeljali v Celovec. Komur je znano, kje je padli tovariš pokopan, naj to sporoči upravi »Slovenskega vestnika« v Celovec.

OPOZORILO UPRAVE

V tej številki prilagamo položnice za naročnino. Kdor naročnine še ni poravnal, ga prosimo, da to stori s priloženo položnico.

Huteljnovega očeta se je v teku 30 let razvila iz kočje, ki je redila le dve do tri glave goveje živine v kar čedno kmetijo. Danes ima v hlevu osem goved in dva lepa konja. Razen tega je Hutljeva hiša pozidana kot »škaflija«. Nenavadni dvig le kmetije je omogočilo samo dejstvo, da je stari Hutelj pretrgal z zastarelimi tradicijami. Prišel je preoravati stare nedonosne travnike in jih je spreminjal v njive. Te pa je uredil kot menjalne travnike. Mož si je s tem v teku let pridobil jako zanimive in dragocene izkušnje za gojitev posameznih kulturnih rastlin na »novinah«. Z veliko pridnostjo in razumnostjo se je izvežbal v skoro vseh obrtnih strokah. Od mizarskih in kolarskih pa do kovaških (in celo urarskih) del je na svojem gospodarstvu opravil vse sam: To bi bil sploh ideal vsakega kmetovalca. Koliko lažje bi tako gospodaril.

Sin Janez, ki je dovršil z odliko kmetijsko šolo na Grmu, se je lotil tu povsem nepoznanega pridelovanja trav in zelenjadi in je v to svrhu zgradil lep zelenjadni vrt z vzornim čebelnjakom. Razen tega se aktivno udeležuje v narodnoosvobodilni borbi kot občinski sekretar OF in funkcionar slov. posojilnice.

Jako raznolik, posebno še v gospodarstvu, je tu najvzhodnejši kot našega Roža. Posebej moram omeniti sodarstvo, ki je doma, če že ne v vsaki drugi pa vsaj v vsaki tretji hiši. Prirodna lepota tega kotička slovenske zemlje je tako pravična, da je še vsakdo, ki je kedaj služboval v šmarješki občini, na stara leta rad ostal za zmiraj tam. In vsak, kdor je kedaj potoval z odprtimi očmi in dojemljivim srcem skozi ta polplaninski del Slovenske Koroške, razume, zakaj posvečajo naši nasprotniki vso vnamo in gorečnost lepoti in mikavnosti »pomirjene Koroške«, kakor jo radi imenujejo. Pozabljajo pa, da bo pomirjena resnično le takrat, kadar ji bodo priznali njeno pravo slovensko lice.

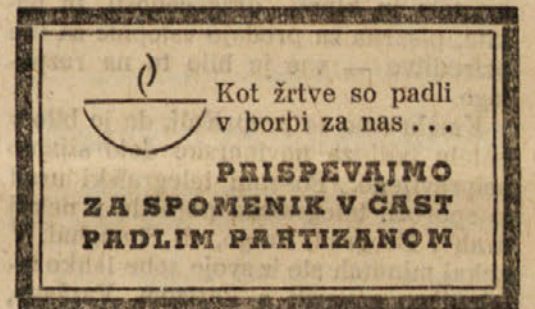
KO PADEJO ZAVESE

TUDI MLADINA SLOVENSKE KOROŠKE BO SODELOVALA NA MLADINSKI PROGI ŠAMAC-SARAJEVO

Na progo, ki jo gradi mladina jugoslovanskih narodov od Šamaca do Sarajeva, bo od 4. 8. 1947 odpotovala tudi 80-članska brigada mladine Slovenske Koroške. Brigada si je naredila ime padlega komandanta prvega koroškega partizanskega bataljona Tavčmana Franca — Lenarta. Mladina Slovenske Koroške bo s skupnim delom z mladino vse Jugoslavije manifestirala borbena zahtevo vse slovenske mladine na Koroškem in vseh koroških Slovencev po združitvi Slovenske Koroške z matično domovino Titovo Jugoslavijo.

MLADINA SLOVENSKE KOROŠKE BO V PRAGI IZRAŽALA SVOJO SOLIDARNOST S SVOBODOLJUBNO MLADINO VSEGA SVETA

20-članska delegacija Zveze mladine za Slovensko Koroško bo dne 1. avgusta skupno z delegacijo FOEJ-a odpotovala v Prago na svetovni mladinski festival. Za vodjo mladinske delegacije v Prago so predvidevali bivšega funkcionarja Zveze mladine za Slovensko Koroško Blaža Singerja. Blaža Singerja je 29. t. m. srednje britansko vojaško sodišče v Celovcu obsodilo na 14 dni zaporu. Pokrajinski odbor Zveze mladine za Slovensko Koroško je odposlal odboru festivala v Pragi telegram, v katerem izjavlja, da obsodba vodje delegacije ne bo ovirala rednega odhoda slovenske mladinske delegacije.

idejna vsebina, strastni umetniški značaj, resnično odkritje onih nevarnih, reakcionarnih, profašističnih namer, ki so jasno označene v angloameriški praksi: To je glavna zasluga igre in uprizoritve.

Pisatelji in gledališče so močno oblikovali jugoslovansko ljudstvo, ono ljudstvo, ki ni klonilo svoje ponosne glave pred nemško fašističnimi barbari in se je za ceno ogromne krvi priborilo pravico do svobodnega življenja in do velike bodočnosti.

Purgingi in Mayfloberi, v katerih je posebej nasprotje ameriškega in angleškega monopolnega kapitala, so stalno pripravljani, da se spoprimejo. A v enem so si vsi edini: v svoji reakcionarni protiljudski politiki. »Vse bi radi uničili, kar je povezano z našim ljudstvom«, pravi Pavle Kodrič, tudi ljudstvo samo, a velik človek je že davno dejal: »Ljudstvo je neumrljivo, ljudstva ni mogoče uničiti!«

Moč ljudstva, nepremagljiva življenjska sila nove demokracije, je osnova igre in predstave.

Ljudstvo, ki nadaljuje svojo borbo proti reakcionarnim in fašističnim silam, silno veruje vase in v neizogibno zmago svoje pravične borbe. Pri slovesu Davis pravi vodja osvobodilnega gibanja Pavle Kodrič: »Dobro, Davis, če odhajate tja, v svojo Ameriko, ne govorite o nas kakor o trpečih in zaslužjenih. Mi — mi smo močno ljudstvo! Bili ste priča, kako smo v teh gorah zdrobili nemško armado in jo razpršili v svincu. Nas ne more ustrahovati nihče več, posebno ne, ker zdaj v Evropi nismo več sami.«

Odgovor na odprto pismo naše mladine

Na odprto pismo, ki ga je poslala Zveza mladine za Slovensko Koroško s svojega pokrajinskega plenuma koroškimi mladinskimi organizacijam in koroški deželni vladi, je Varnostno ravnateljstvo za Koroško odgovorilo predsedniku Zveze mladine Lipeju Koleniku, da smatra Zvezo mladine za Slovensko Koroško za nezakonito zato, ker še ni vložila prijave, ki jo predpisuje društveni zakon.

Kolikor nam je znano, zahteva zakon o reorganizaciji društev, da se morajo prijavi vsa društva, ki so jih prepovedali nacisti ali že prej avstrofašisti; vsa ostala društva, v kolikor niso bila nacistična, pa so lahko nemoteno brez vsakih formalnosti nadaljevala s svojim delom.

Naša mladinska organizacija Zveza mladine za Slovensko Koroško je nastala že leta 1942 v oboroženi borbi proti fašizmu in je poslala veliko število svojih članov v partizanske edinice, da

pomaga pri osvoboditvi dežele in ljudstva izpod nacističnega jarma. Ogromno število naših mladincev je padlo v anti-fašistični borbi za svobodo in lepše življenje v bodočnosti. Zvesti načelom svoje organizacije so poznali le en cilj: da spet zavlada resnična demokracija po vsem svetu! Za ista načela se bori naša mladinska organizacija tudi danes. Naša mladina ne zahteva nobenih izjem in prednosti in je ravnala samo tako, kakor vsa ostala obstoječa društva, ki niso bila nacistična.

Kljub temu pa je Zveza mladine za Slovensko Koroško, da odstrani vsako oviro legalizacije, na podlagi odgovora Varnostne direktorije vpslala zaželeno prijavo s pravili in upa, da jo bodo končno priznale tudi avstrijske oblasti, ko jo je že prej priznala Svetovna demokratska mladinska federacija. Kot polnopravna članica te federacije bo v kratkem nastopila tudi na Svetovnem mladinskem festivalu v Pragi.

Koroška V BORBİ

Dr. Mirt Zwitter:

Poizkus iztrebljenja koroških Slovencev v dobi nacizma

ZLOM NACIZMA IN POVRATEK SLOVENSkih IZSELJENCEV

Zmagoslavno napredovanje zavezniških armad v osrčje Nemčije je prineslo svobodo tudi slovenskim izseljencem v nemških prisilnih taboriščih. SS-ovski pazniki so po večini pobegnili že teden prej v splošni zmed, ki je v centralnih predelih Nemčije vladala v pomladanskih mesecih 1945. Upravo taborišče so prevzeli izseljenci sami. Razkropljene družine in posamezniki so se zbirali v skupnih taboriščih, da bi tako čimprej bil omogočen povrtek v domovino. Dokler pa je vladal na Koroškem nacizem in ni prišlo do popolnega razpada Nemčije, to ni bilo mogoče. Zaradi razbitih prometnih zvez se je povrtek ponovno zavlekel. Glavna zasluga za omogočenje vrnitve gre po izpovedi slovenskih izseljencev ameriški voj. upravi v Nemčiji. Velikodušno je nudila slovenskim izseljencem vsako možno pomoč in podporo v taboriščih ter stavila na razpolago za povrtek prevozna sredstva. V še večji meri velja to za sovjetske vojaške oblasti, v katerih območju pa je bival samo majhen del izseljencev raztresenih po predelih Gornje in Nižje Avstrije. Ti izseljenci so bili prvi, ki so se s pomočjo sovjetskih oblasti in jugoslovanskega odbora na Dunaju vrnili v domovino preko Madžarske in Jugoslavije.

Glavna transporta sta prišla iz ameriške zasadbene cone Nemčije v dneh 17./18. 7. 1945 preko Salzburga v Beljak. Sprejem ki so ga pripravile avstrijske in britanske zasadbene oblasti vračajočim se slovenskim trpinom na domačih koroških tleh pa je pomenil za vse največje razočaranje: V vsej resnosti so skušale britanske instance po namigu avstrijskih krogov zavrniti pregnance zopet nazaj v taborišče Nemčije. Vznemirjenje zaradi tega povsem neumljivega postopanja z izseljenci na beljaškem kolodvoru je povzročilo med prizadetimi proteste, ki so skoraj vodili do spopada med povratniki in britanskim vojaštvom. Šele na energične korake OF za Slovensko Koroško so britanske oblasti po ponovnih pogajanjih pristale na povrtek slovenskih izseljencev na njihove domove.

UGOTOVITEV IN POPRAVA ŠKODE IZSELJENCEM

Po sili razmer so se sicer nove koroške oblasti morale odločiti za takojšnji povrtek slovenskih družin na njihove domove. Vendar pa tudi to ni šlo brez nadaljnjih zaprek. Nemški kolonisti, ki so kmalu spoznali šibkosti nove uprave ter v polni meri uživali še nadaljnjo podporo vseh nacistov po uradih, se deloma niso hoteli umakniti. Takó so si izseljen-

ci deloma priborili celo vstop v svoje lastne domove in upravo preostalega premoženja na lastno pest in s silo.

Šele naknadno se je odločila tako imenovana koroška deželna vlada, da pošlje zaradi ureditve imovinskih razmer in da prepreči spopade med kolonisti in slovenskimi lastniki, na domove izseljencev posebne komisije. Te komisije naj bi uredile prevzem posestev in imovine po bivših slovenskih lastnikih ter ugotovile vso škodo, ki so jo utrpeli izseljene družine. Prvotno naj bi po vladnem načrtu vsa posestva izseljencev upravljali vladni komisarji. Vendar pa je OF za Slovensko Koroško zahtevala po svojih zastopnikih takojšno predajo uprave in vse imovine slovenskim lastnikom. Izvedbo te predaje naj bi nadzirali tudi zastopniki izseljencev v vladnih komisijah. Na pritisk britanske vojaške vlade je morala začasna koroška deželna vlada zahteve slovenskih izseljencev upoštevati.

Že formiranje omenjenih komisij pa dokazuje, da pri novih avstrijskih oblasteh na Koroškem nikakor ni obstojal namen, slovenskim družinam v resnici popraviti škodo. Za merodajne člane teh komisij so bili namreč izbrani ravno ljudje, ki so kot uradniki očitno sodelovali in pomagali pri izselitvi koroških Slovencev in bili pristaši nacističnega režima. S tem je bila dana poprava škode v roke istim ljudem, ki so škodo zakrivali. Krivci žrtve so postali njihovi sodniki.

Po vsej pravici so se slovenski izseljenci zato pritoževali proti imenovanim vladnim komisarjem. Kako upravičene so bile te pritožbe in kakšno je to »uradno« ugotavljanje ter poprava škode, najbolj jasno dokazuje edinstveni akt, s katerim je bila ugotovljena škoda Verhnjakove kajže v Globasnici. Akt je odkrito zasmehovanje izseljeniških žrtvev

in ga kot primer, s kakim nerazumevanjem so vladni komisarji ugotavljali škodo, navajamo dobesedno: »Gospod Verhnjak Janez je bil 14. 4. 1942 s svojo ženo Julijano izseljen in je bil odpuščen v taborišče Frauenaaurach. Gospod Verhnjak je tam umrl, njegova žena se do sedaj še ni vrnila.

Posestvo predstavlja izrecno zasilno stanovanje; poslopje je razpadlo, tramovje trhlo in gnilo. Oprave, mobilarja in orodja ni. Enako tudi ni zemlje, ki bi bila pripravna za obdelovanje.«

Da rezultat dela takšnih »uradnih« ugotovitev škode nikakor ne odgovarja upravičenim zahtevam izseljenem, je po vsem, kar smo navedli, jasno. Kljub vsej pomanjkljivosti uradne ugotovitve je izkazana škoda zaradi nasilne preselitve ogromna. Vendar pa dosedanji podatki še nikakor ne odgovarjajo dokončnemu stanju, ker dve leti po razpadu nacistične vlade na Koroškem še vedno ni bilo možno, da bi se ugotovil celotni obseg izselitve. Tudi še davno ni končana ugotovitev škode tega nacističnega zločina. To pa predvsem zaradi splošne sabotaže koroških vladnih oblasti in nacističnega uradništva. Jasno je, da bivši nacisti in strupeni šovinisti nimajo resnega namena vrniti Slovincem to, česar jim je nacizem ravno po njihovi zaslugi v času nemške slave in zmage oropal. Kajti razumljivo je tudi, da nemški gospodarji Koroške nimajo interesa, da se odkriva pred svetovno javnostjo trpljenje koroških Slovencev v dobi nacizma. To odkritje in priznanje slovenskih žrtvev bi nujno pomenilo tudi že priznanje posebnih zaslug v borbi proti nemškemu nacizmu. Ravno teh pa Avstrija zase ne more navajati. Dokaz ogromnih žrtvev koroških Slovencev bi zato še močnejše okrnili šibke avstrijske pozicije nasproti zahtevi koroških Slovencev po združitvi z matično FLR Jugoslavijo. (Dalje)

S konference v Moskvi

Iz jugoslovanske revije »Trideset dana« prinašamo dva odlomka iz reportaže, ki jo je napisal jugoslovanski novinar Stevo Dedijer o priliki moskovske konference zunanjih ministrov velikih sil.

Zunanji ministri so se sestajali v Domu letalcev, veliki trinadstropni palači, ki je okrašena z reliefi začatnikov in velikih mož v letalstvu, od Leonarda da Vinci do Čkalova. Vsak dan, točno ob 4 uri popoldne, se tu v veliki Beli dvorani okoli okrogle mize posvetujejo Molotov, Bidault, Marshall, Bevin, obkroženi s pomočniki, strokovnjaki in tolmači. Vsako jutro ob desetih pa se v drugih dvoranah Doma letalcev sestanejo namestniki ministrov, ki pripravljajo mirovno pogodbo z Avstrijo in postopek za izdelavo pogodbe z Nemčijo.

Novinarji, kakor tudi občinstvo niso mogli prisostvovati delu sveta ministrov, opolnomočenecv in komisij. Središče delovanja in življenja novinarjev je bil hotel »Moskva«. V tem hotelu, ki ima okrog 800 sob in je razkošno okrašen z raznobarnimi marmorji iz različnih republik Sovjetske zveze, kristalom, preprogami, slikami in kiparskimi izdelki iz Oktoberske revolucije in življenja ZSSR, je stanovalo več kot 150 tujezemskih novinarjev iz vseh delov sveta. Tu je bilo 36 Amerikancev, okrog 25 Angležov, okrog 20 Francozov, tu so bili Poljaki, Čehoslovaki, Bolgari, Albanci, Kitajci, Švedi, Italijani, Danci in drugi. V tem hotelu ste imeli vse, kar ste potrebovali za delo, življenje in razvedrilo. Restoracije in okrepčevalnice v vsakem nadstropju, dvorane za tiskovne konference, bari, plesne dvorane, prodajalnice knjig, časopisov in revij, prodajalnice ruskih izdelkov domače obrti, kristala in kipov, dragocenosti in nakita, pisarna za prodajo vstopnic za vse prireditve — vse je bilo tu na razpolago.

Kmalu smo se prepričali, da je bilo v hotelu tudi za novinarsko delo sijajno pripravljeno. Posebni telegrafski urad je sporočil telegrafska poročila v nekaj urah v Beograd, Prago, ali Shanghai. V nekaj minutah ste iz svoje sobe lahko telefonično govorili s Parizom, Varšavo, New Yorkom ali Londonom. Na telefonsko zahtevo nas je že čez 5 minut čakal pred vrati hotela »Zis 110« ali pa novi tip sovjetskega lahkega avtomobila »Zmaga«, ki nas je prepeljal do radio oddajne postaje. Brez vsakih težav ste se lahko preko »Inturista« dogovorili za obisk tovarne »Stalina«. Moskvske univerze ali Kremeljskega muzeja, zakladnice bogate preteklosti ruskega ljudstva.

Kakor po svoji arhitektonski lepoti in zunanosti, tako je tudi po svoji razkošnosti in postrežbi ta hotel prekosil najboljše hotele v New Yorku, Londonu ali Parizu.

Vso to dovršenost so dosegli z dobro organizacijo in vestnostjo velikega števila hotelskih uslužbencev, od katerih jih je veliko govorilo tuje jezike. Natančnost službe v hotelu je napravila na enega člana naše delegacije takšen vtis, da je od uprave zahteval knjigo pripomb in v njo zapisal:

»Hotel bi samo ugotoviti, da je bilo v hotelu »Bartley« v Londonu, o priliki zasedanja organizacije Združenih narodov, potrebno tri tedne, da so mi oprali eno srajco, vi v hotelu »Moskva« pa ste to napravili v dveh tednih.«

26. marca je Svet zunanjih ministrov, na predlog Molotova sklenil, da povabi Jugoslavijo, naj poda svoje stališče do mirovne pogodbe z Avstrijo.

Do prihoda naše delegacije 2. aprila, so opolnomočenci ministrov izdelali načrt pogodbe, v katerem sta bili glavni sporni točki: vprašanje nemške imovine v Avstriji in vprašanje avstrijskih meja to je priključitev Slovenske Koroške k Jugoslaviji in plačanja avstrijskih reparacij Jugoslaviji.

Do prihoda naše delegacije v Moskvo so se ameriški diplomati in novinarji trudili, da bi pokazali, kako omalovažujejo naše upravičene zahteve. Podobno taktiko so oni uporabljali tudi v nekaterih fazah, ko se je reševalo vprašanje Julijske Krajine in Trsta. Toda to ni dol-

go trajalo. Ko je naša delegacija prišla, se je pokazalo, da pri njih vseeno vlada precejšnje zanimanje. Kakor hitro je bila delegacija v Moskvi, že je nekaj desetih ameriških novinarjev poskušalo intervjuvati tovariša Kardelja. In ko je šef delegacije imel tiskovno konferenco v koncertni dvorani v 15. nadstropju »Moskve«, ni bilo niti enega ameriškega novinarja, ki se te konference ne bi udeležil. Mnogi od tistih, ki so še pred dnevi delali, kakor da jih vse to ne zanima, so sedaj najbolj pozorno sprem-

Združene države Evrope

»Združene države Evrope« so načrti mnogih evropskih in izvenevropskih politikov. V zadnjem času so kampanjo za »Združene države Evrope« znova poživili. To naj bi bila organizacijska oblika, ki bi povezala zapadne evropske države v močno enoto. Reakcionarji in imperia- listi si jo zamišljajo kot močan jez proti sovjetskemu vplivu in zlasti kot edi-

Obtoženci med branjem obtožnice pred vojaškim sodiščem v Ljubljani

no možnost, da podaljšajo »življenje« kapitalističnemu sistemu, ki se v teh deželah močno krha. Amerikanci jo hočejo popolnoma podrediti svojem izvozu in uvozu, da bi zadušili nastajajočo krizo v Združenih državah samih. — Tako trhlo osnovo naj bi imele »Združene države Evrope«?

Dne 19. novembra 1946. leta je Churchill izjavil v Curihu:

»V ustvaritvi Združenih držav Evrope je najprej potrebno izdelati praktični načrt. To bo uresničil svet Evropeev. Francija in Nemčija morata prevzeti inicijativo, da izvedeta to važno nalogo...«

S temi besedami je nekdanji sovražnik Nemčije številka 1, kakor so ga imenovali angleški časniki, pokazal, da hoče znova obnoviti nemški vojni potencial kot rezervno proti Sovjetski zvezi. »Združene države Evrope« naj bi torej znova vzpostavile premoč nemškega naroda, zlasti pa naj bi s pomočjo nemške industrije izvajale pritisk na sosedne slovanske narode, ki so obrnili hrbet kapitalističnim zvodnikom in pričeli graditi lastno industrijo.

Churchillove besede so izzvale novo upanje reakcionarnih elementov, ki opazajo, da se stari svet maje pod njihovimi nogami. Nekaj mesecev za njim je izjavil Marschall:

»Mene se polasča drugačno navdihnjenje. Zakaj se ne bi Velika Britanija postavila na čelo tega gibanja?«

Zopet je minilo nekoliko mesecev. Sedaj je angleški minister Bevin potoval v Pariz, da bi ustvaril konkretne možnosti, ki bi povezale kapitalistične države Evrope. Rezultat pogovorov je bil sestanek ministrov Velike Britanije, Francije in Sovjetske zveze o organiziranju komisije, ki naj bi izdelala načrt za gospodarsko obnovo Evrope s pomočjo ameriškega posojila. Na tej seji je predstavnik Sovjetske zveze Molotov zagovarjal samostojnost in gospodarsko neodvisnost evropskih dežel. Jasno je,

ljali vsako njegovo besedo in se trgali za angleški tekst njegove izjave.

To navidezno nezanimanje pa je dejansko skrivalo skrb ameriških imperia- listov, skrb, ki jo je povzročilo dejstvo, da so jugoslovanske zahteve utemeljene na borbi ljudstva Slovenske Koroške za priključitev k Jugoslaviji, kakor tudi na dejstvu, da je Avstrija s svojim sodelovanjem v Hitlerjevskih pohodih prizadela Jugoslaviji ogromno škodo. To so zgodovinska dejstva, na katerih je temeljila izjava Kardelja pred Svetom zunanjih ministrov. In tako kot ameriški delegaciji ni uspelo, da bi razveljavila Potsdamske sklepe, tako ji tudi ni uspelo, da bi ovrгла upravičenost jugoslovanskih zahtev.

da svobodoljubni narodi ne morejo sprejeti pomoči, ki bi jih pognala v novo nevarnost, da svojo priborjeno politično in gospodarsko svobodo izgube. Tu so se križali gospodarski interesi kapitalističnega sveta, ki je pred veliko krizo, in interesi načrtne izgradnje lastne industrije tistih držav, ki se hočejo z gospodarsko osamosvojitvijo rešiti težkih po-

menti prodali svobodo in gospodarsko neodvisnost svojih narodov za nekaj dolarjev in tako podaljšali svoj obstanek v škodo vsega naroda.

Takšna zamisel »Združenih držav Evrope« in z njo vsi poizkusi (kot gospodarska pomoč Amerike v obliki, ki jemlje posameznim narodom svobodo) so obsojeni na pogin, ker je velik del evropskih držav krenil po povsem drugi poti. To je pot svobode in neodvisnosti vsakega naroda in države, to je pot vzajemne pomoči, to je načrtno gospodarstvo, ki je možno šele po velikih revolucionarnih preokretih v gospodarstvu vsake dežele posebej, ki se pa v kapitalističnih državah še niso izvršili.

Naj »Združene države Evrope« propaga Churchilla ali Truman ali Marshall ali kdor koli, vsi ti so različne figure iste drame, ki poizkušajo rešiti kapitalistični svet pred veliko katastrofo.

Skrb za zaščito ljudskega zdravja v novi Jugoslaviji

Po petletnem načrtu razvoja narodnega gospodarstva FLRJ bo poleg mnogih drugih zdravstvenih ustanov zgrajenih tudi 100 novih bolnišnic s 14.000 posteljami. Za zdravstvene objekte bo izdanih 5 milijard 400 milijonov din. Z dogratitvijo novih zdravstvenih ustanov bo prišlo v letu 1951 na 1000 prebivalcev 3,1 postelj, medtem ko sta prišli v letu 1939 samo dve postelji na 1000 prebivalcev. Od osvoboditve do danes se je povečalo število postelj na 36.000 v primeri z 31.000 v letu 1939. Odobreni so tudi posebni krediti v znesku pol milijarde din za gradnjo velikega centra bolnišnic v Beogradu, ki bo imel 1500 postelj. 200 milijonov je odobrenih za gradnjo federalne bolnišnice s 500 posteljami v Titogradu.

Petletni načrt zaščite ljudskega zdravja posveča posebno pozornost tuberkuloznim. Povečano bo število postelj, zgrajeni bodo dispanzerji, predvsem v industrijskih središčih. Tuberkulozni center na Golniku bo dobil še 200 bolniških postelj. Poleg tega pa bodo zgradili še zdravilišče s 500 posteljami. To bodo zvezni objekti, posamezne republike pa bodo zgradile bolnišnice za zdravljenje tuberkuloze v skladu s svojimi potrebami.

Obsežnejši ukrepi v boju proti tuberkulozi so se v Jugoslaviji začeli ob koncu lanskega leta z veliko kampanjo za cepljenje. Ta kampanja bo razširjena tudi na otroke, ki bodo na tak način v 80 % primerov zavarovani pred tuberkulozo. Za kostno tuberkulozo bodo zgradili bolnišnico s 500 posteljami v Rovinju, posamezne ljudske republike bodo gradile svoja zdravilišča.

Ker so bolnišnice za duševno bolne v Jugoslaviji še v zelo slabem stanju, bodo odpravljali tudi te pomanjkljivosti.

V načrtu je tudi graditev terapevtsko profilaktičnih ustanov (ambulant, poliklinik, zdravstvenih središč za podožlje, dispanzerjev, posvetovalnic). Te ustanove imajo velik pomen za organizacijo zdravstvenih služb, ker zajemajo večino prebivalstva, ki bo lahko dobilo prvo pomoč. V vsakem kraju bodo ustanovili zdravstveni center, v delavskih krajih pa bodo gradili poliklinike.

Tretja oblika zaščite ljudskega zdravja so higijenski in epidemiološki zavodi.

Ker je v Jugoslaviji večje pomanjkanje srednjega medicinskega kadra, bo odprtih 25 šol za medicinske sestre, porodničarke in za tehnični sanitetni kader. V stari Jugoslaviji je bilo samo 6 šol majhnega obsega.

V načrtu je določenih 400 milijonov din za razširitev toplic in za raziskovanje njihove zdravilnosti.

Zdravstvena služba bo izvajala male izboljšave: izsuševanje močvirja, graditev vzornih objektov, vodnjakov, malih vodovodov itd. Za ta dela je na razpolago 200 milijonov din kredita.

Letos bo izdanih za objekte zdravstvenih služb 646 milijonov, za objekte zdravstvene službe socialnega zavarovanja pa 415 milijonov din. Po vsej državi bodo zgradili protituberkulozne dispanzerje z oddelki za pljučne bolezni in okrajne zdravstvene centre, obenem pa bodo dokončani objekti, ki so jih začeli graditi.

